

Ανθοζωή Χαίδου

Ναρκωτικά

Χρήση

Εξάρτηση

Επίσημος
κοινωνικός έλεγχος

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ναρκωτικά

**Χρήση - Εξάρτηση - Επίσημος
κοινωνικός έλεγχος**

Ναρκωτικά: Χρήση - Εξάρτηση - Επίσημος κοινωνικός έλεγχος
Ανθοζωή Χαίδου

ISBN 978-960-562-518-4

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Γιάννης Μαμαλούκος
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Ρούσσα Πετράτου
Παραγωγή:	NB Production AM180316M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819

<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

Αθήνα: Μαυρομικάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521

Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212

Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600

Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

Ανθοζωή Χάιδου

Ναρκωτικά

Χρήση - Εξάρτηση - Επίσημος
κοινωνικός έλεγχος

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Drugs: Use - Addiction - Formal Social Control

Anthozoe Chaidou, Professor of Criminology & Penology

Department of Sociology, Panteion University of Social & Political Sciences, Athens

Abstract: In spite of the enduring “war on drugs” and the enormous human and monetary resources allocated, they still constitute a major issue globally, both for states and societies, as well as for international organizations. This book examines at first the addictive substances, their effects, and the phenomenon of addiction. There follows an analysis of the social and economic consequences of illegal drug use, the connection between drugs and crime, and the reaction of the formal social control. The legislative framework and the existing rehabilitation programs are presented and research activity is reviewed, both in Greece and internationally. Finally, drug policies are considered and the author’s views and suggestions on the subject are expressed.

ISBN 978-960-562-518-4

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

© 2016, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΟΙ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	
α. Διεγερτικές ουσίες.....	9
β. Κατασταλτικές ουσίες	23
γ. Παραισθησιογόνες ουσίες	43
δ. Συνθετικά ναρκωτικά.....	47
2. ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ.....	51
3. Η ΧΡΗΣΗ ΩΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΝΟΥΣΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ.....	55
4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΟΥΣΙΩΝ	61
5. ΣΧΕΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	65
6. Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	81
Α. Προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο.....	82
Β. Ισχύουσα νομοθεσία	86
α. Απλή χρήση	90
β. Εξάρτηση	92
γ. Διάπραξη εγκλήματος από χρήστη ή εξαρτημένο	94
δ. Διακίνηση - Εμπορία	96
ε. Οδήγηση μεταφορικών μέσων.....	100
στ. Πρόκληση και διαφήμιση	103
ζ. Ανήλικοι και νεαροί ενήλικοι δράστες.....	104
7. ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ	
α. Προδικασία.....	109
β. Έννομες συνέπειες της συμμετοχής σε θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης εκτός καταστημάτων κράτησης.....	111
γ. Έννομες συνέπειες της ολοκλήρωσης θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης εκτός σωφρονιστικών καταστημάτων.....	115
δ. Εισαγωγή σε θεραπευτικό ή ειδικό κατάστημα κράτησης.....	117
ε. Ειδικές ρυθμίσεις για την απόλυση υπό όρο	118

8. ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ.....	121
α. Στεγνά προγράμματα.....	122
β. Προγράμματα με υποκατάστατα.....	124
γ. Επανένταξη.....	134
9. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ	139
10. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	149
11. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ.....	157
12. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	175
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	 181
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	189

7. ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ

Στο νόμο περί εξαρτησιογόνων ουσιών κατοχυρώνεται το δικαίωμα του εξαρτημένου ατόμου στη θεραπεία, δηλαδή στην απεξάρτηση, και προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής από το δικαστήριο εναλλακτικών μέτρων απεξάρτησης. Στα ευεργετικά μέτρα υπάγονται όχι μόνο οι εξαρτημένοι δράστες πράξεων του νόμου περί ναρκωτικών, αλλά και οι εξαρτημένοι δράστες εγκλήματος που φέρεται ότι τελέσθηκε για να διευκολυνθεί η χρήση ναρκωτικών ουσιών, καθώς είναι γνωστό ότι η ανάγκη του εξαρτημένου για εύρεση πόρων για την εξασφάλιση της αναγκαίας ποσότητας για καθημερινή χρήση τον ωθεί στην τέλεση άλλων εγκλημάτων (κυρίως κατά της ιδιοκτησίας και περιουσίας). Εξαιρούνται οι περιπτώσεις τέλεσης εγκλημάτων μεγάλης απαξίας, όπως είναι οι επιβαρυντικές περιστάσεις διακίνησης ναρκωτικών, οι τρομοκρατικές πράξεις, η ανθρωποκτονία από πρόθεση, η επιδίωξη βαριάς σωματικής βλάβης, η θανατηφόρος βλάβη, η αρπαγή, το εμπόριο δούλων, η αρπαγή ανηλίκων, ο βιασμός και οι επιβαρυντικές περιπτώσεις της ληστείας.

Υπάρχουν προβλέψεις κατά το στάδιο της προδικασίας, έννομες συνέπειες για τα άτομα που συμμετέχουν σε θεραπευτικά προγράμματα εκτός καταστημάτων κράτησης, έννομες συνέπειες της ολοκλήρωσης θεραπευτικού προγράμματος εκτός σωφρονιστικών καταστημάτων, δυνατότητες μετά την εισαγωγή σε θεραπευτικό ή ειδικό κατάστημα κράτησης ή σε κατάστημα κράτησης όπου λειτουργεί πρόγραμμα και διευκόλυνση μέσω μεταγωγών, καθώς και ειδικές ρυθμίσεις για την απόλυση υπό όρο.

α. Προδικασία

Ειδικότερα για την ειδική μεταχείριση χρηστών ναρκωτικών ουσιών στην προδικασία προβλέπονται τα εξής:²²²

Στις περιπτώσεις εγκλημάτων διακίνησης ναρκωτικών (συμπεριλαμβανομένων των ιδιαίτερων, διακεκριμένων και ιδιαίτερα διακεκριμένων περιπτώσεων διακίνησης), πρόκλησης και διαφήμισης, οδήγησης μεταφορικών μέσων υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών, καλλιέργειας κάνναβης, χρήσης ναρκωτικών ου-

222. Άρθρο 31 Ν 4139/2013.

σιών, πλαστογραφίας ιατρικής συνταγής καθώς και σε περίπτωση εγκλήματος που φέρεται ότι τελέστηκε για να διευκολυνθεί η χρήση ναρκωτικών ουσιών, εφόσον τα εγκλήματα αυτά έχουν τελεστεί από πρόσωπο το οποίο απέκτησε την έξη της χρήσης ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις, εφόσον ο κατηγορούμενος δηλώσει ότι επιθυμεί να παρακολουθήσει θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης, εγκεκριμένου οργανισμού²²³, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να επιβάλει ως περιοριστικό όρο την εισαγωγή του σε αντίστοιχο θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης, είτε αυτοτελώς είτε αντί της προσωρινής κράτησης.

Στόχος της νέας αυτής πρόβλεψης είναι να δοθεί στο δράστη που δηλώνει ότι επιθυμεί να παρακολουθήσει θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης αυτή η δυνατότητα. Δεδομένου ότι οι προβλεπόμενοι στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περιοριστικοί όροι δεν συνδέονται με ζητήματα απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, η εισαγωγή του συγκεκριμένου περιοριστικού όρου είναι δυνατόν να συμβάλει στην ορθολογική επιβολή της προσωρινής κράτησης στις περιπτώσεις των εξαρτημένων, ενώ και ο κίνδυνος της στέρησης της ελευθερίας του εξαρτημένου δράστη λειτουργεί πολλές φορές ως μοχλός κινητοποίησης προς την απεξάρτησή του.

Επιπλέον, σε περίπτωση επιβολής προσωρινής κράτησης, ο κατηγορούμενος μπορεί να δηλώσει στο Συμβούλιο της Φυλακής ότι επιθυμεί να παρακολουθήσει ειδικό πρόγραμμα απεξάρτησης εγκεκριμένου οργανισμού εντός θεραπευτικών ή ειδικών καταστημάτων κράτησης ή καταστημάτων κράτησης ή τμημάτων αυτών όπου λειτουργεί τέτοιο πρόγραμμα²²⁴. Για το σκοπό αυτό συμμετέχει σε πρόγραμμα διάγνωσης και σωματικής αποτοξίνωσης διάρκειας από μία έως τρεις εβδομάδες, ανάλογα προς τις ανάγκες του, όπως κρίνεται από τον υπεύθυνο του σχετικού προγράμματος. Ειδική επιτροπή, η οποία ορίζεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από το ως άνω Συμβούλιο Φυλακής, με τη συμμετοχή του υπεύθυνου του προγράμματος σωματικής αποτοξίνωσης ή του προγράμματος ψυχικής απεξάρτησης του καταστήματος κράτησης, αφού διαπιστώσει την επιτυχή

223. Εγκεκριμένοι οργανισμοί ή φορείς για την υλοποίηση των δράσεων που αναφέρονται σχετικά με τη μεταχείριση εξαρτημένων χρηστών από ναρκωτικές ουσίες είναι οι εξής: 1) Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.), 2) Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.), 3) Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αθηνών (Ψ.Ν.Α.), 4) Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης (Ψ.Ν.Θ.), 5) Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα Θηβών.

224. Ο χρόνος παραμονής στα καταστήματα που αναφέρονται ανωτέρω υπολογίζεται ως χρόνος προσωρινής κράτησης ή - σε περίπτωση καταδίκης σε ποινή κατά της ελευθερίας - ως χρόνος έκτισης της ποινής.

ολοκλήρωση της παραπάνω φάσης, παρέχει τη δυνατότητα στον κατηγορούμενο να παρακολουθήσει ειδικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης²²⁵.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σε περίπτωση που ο προσωρινά κρατούμενος παρακολουθεί ειδικό συμβουλευτικό πρόγραμμα για απεξάρτηση εντός των καταστημάτων κράτησης, η σχετική πιστοποίηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κρίση του δικαστηρίου αναφορικά με την εξάρτησή του.

Σε κάθε περίπτωση, είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι τόσο η επιβολή του προβλεπόμενου περιοριστικού όρου, όσο και η παρακολούθηση ειδικού θεραπευτικού προγράμματος του προσωρινά κρατουμένου, μπορούν να τύχουν εφαρμογής για κάθε έγκλημα, καθώς αποσκοπούν στη θεραπευτική προσέγγιση κάθε εξαρτημένου κατηγορουμένου από τις ναρκωτικές ουσίες με γνώμονα το δικαίωμά του στην υγεία και στην περίθαλψη.

Επιπλέον, την ίδια δυνατότητα επιβολής παρακολούθησης θεραπευτικού προγράμματος ως περιοριστικού όρου έχει - σε περίπτωση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους - και το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, εφόσον ο αιτών έχει γίνει δεκτός από το σχετικό εγκεκριμένο φορέα.

Β. Έννομες συνέπειες της συμμετοχής σε θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης εκτός καταστημάτων κράτησης²²⁶

Σύμφωνα με το νόμο δίνεται η δυνατότητα αναβολής και αποχής από την άσκηση ποινικής δίωξης²²⁷. Σε περίπτωση εγκλημάτων διακίνησης ναρκωτικών,

225. Εάν σε κατάσταση κράτησης εφαρμόζεται θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης, εγκεκριμένου οργανισμού, ο κρατούμενος που το παρακολουθεί δεν μεταγέται σε άλλο κατάστημα για όσο διαρκεί η συστηματική παρακολούθηση εκ μέρους του, εκτός αν παραγγελθεί η μεταγωγή του για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης ή δικαστικούς, οπότε επαναμετάγεται μετά την έκλειψη αυτής της αιτίας. Σε περίπτωση μεταγωγής για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης, προτιμάται κατάστημα όπου υπάρχει εγκεκριμένο θεραπευτικό πρόγραμμα, εκτός αν επιβάλλεται η μεταγωγή για σοβαρούς λόγους σε άλλο. Όποιος κρατούμενος έχει κριθεί ως εξαρτημένος κατά τα οριζόμενα παραπάνω και επιθυμεί να παρακολουθήσει θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης, πρέπει να διευκολύνεται ή να μεταγέται σε φυλακή όπου λειτουργεί σχετικό πρόγραμμα και παραμένει αν το παρακολουθεί συστηματικά, εφόσον οι εκάστοτε διαθέσιμοι χώροι το επιτρέπουν.

226. Άρθρο 32 Ν 4139/2013.

227. Εξαιρούνται οι ιδιαίτερα διακεκριμένες περιπτώσεις διακίνησης, οι τρομοκρατικές πράξεις, η ανθρωποκτονία από πρόθεση, η επιδίωξη βαριάς σωματικής βλάβης, η θανατηφόρος βλάβη, η αρπαγή, το εμπόριο δούλων, η αρπαγή ανηλίκων, ο βιασμός και οι επιβαρυντικές περιπτώσεις της ληστείας.

πρόκλησης και διαφήμισης, οδήγησης μεταφορικών μέσων υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών, καλλιέργειας κάνναβης, χρήσης ναρκωτικών ουσιών, πλαστογραφίας ιατρικής συνταγής καθώς και σε περίπτωση εγκλήματος που φέρεται ότι τελέστηκε για να διευκολυνθεί η χρήση ναρκωτικών ουσιών, εφόσον αυτά έχουν τελεστεί από πρόσωπο που συμμετέχει σε πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης εγκεκριμένων οργανισμών, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί με αιτιολογημένη διάταξή του και με έγκριση του εισαγγελέα εφετών να αναβάλει για ορισμένο χρόνο την άσκηση ποινικής δίωξης, η οποία μπορεί να παρατείνεται, εφόσον υπάρχουν εκθέσεις του διευθυντή προγράμματος σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης εγκεκριμένου οργανισμού, ότι ο δράστης έχει προσέλθει οικειοθελώς και καταβάλλει σοβαρές προσπάθειες για την απεξάρτησή του.

Προϋπόθεση, επομένως, για την εφαρμογή της διάταξης αποτελεί η οικειοθελής υποβολή σε θεραπεία, σε εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης, η οποία διαπιστώνεται από συνεχείς εκθέσεις του διευθυντή του προγράμματος.

Ακόμη, προβλέπεται η οριστική αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης στις περιπτώσεις που ο δράστης ολοκληρώσει με επιτυχία το θεραπευτικό πρόγραμμα, σύμφωνα με έγγραφη βεβαίωση και έκθεση του διευθυντή του προγράμματος²²⁸. Βασικό στοιχείο για την αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης αποτελεί η κρίση ότι η συνέχιση της ποινικής δίωξης θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την επανένταξη του συγκεκριμένου δράστη στην κοινωνική ζωή.

Αναστέλλεται επίσης υποχρεωτικά από τον αρμόδιο εισαγγελέα η ισχύς εντάλματος σύλληψης²²⁹ προσώπου, που παρακολουθεί θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης εγκεκριμένου οργανισμού, εφόσον το ένταλμα αυτό αφορά πράξη²³⁰ που φέρεται ότι τελέστηκε πριν από την εισαγωγή του διωκόμενου στο παραπάνω πρόγραμμα.

Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης ποινής (στερητικής της ελευθερίας και χρηματικής) προσώπου που παρακολουθεί θεραπευτικό

228. Η δικαιοδοσία για την οριστική αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης ανήκει στο συμβούλιο πλημμελειοδικών και όχι στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραπάνω εκθέσεις του διευθυντή θεραπευτικού προγράμματος είναι απόρρητα και απαγορεύεται η ανακοίνωσή τους σε οποιονδήποτε άλλον εκτός από τον ίδιο το χρήστη ναρκωτικών, που υποβλήθηκε σε θεραπεία. Το σχετικό δε ευεργέτημα παρέχεται μία μόνο φορά.

229. Στην περίπτωση που έχει διατηρηθεί η ισχύς του, με σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών ή με βούλευμα, τότε για την αναστολή αποφασίζει το συμβούλιο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η κατηγορία.

230. Ισχύουν και εδώ οι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στην υποσημ. 227.

πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης, εγκεκριμένου οργανισμού, εκτός σωφρονιστικών καταστημάτων μέχρι την ολοκλήρωσή του, εάν οι ποι-νές αυτές αφορούν πράξεις²³¹ που φέρεται ότι τελέστηκαν πριν από την εισα-γωγή του διωκομένου στο θεραπευτικό πρόγραμμα, εφόσον βεβαιώνεται από τον υπεύθυνο του θεραπευτικού αυτού προγράμματος η συνεπής παρακολού-θησή του εκ μέρους του διωκομένου.

Η αναστολή αυτή χορηγείται υπό τον όρο συνέχισης της παρακολούθησης και ολοκλήρωσης του προγράμματος απεξάρτησης και ανακαλείται σε περίπτωση παραβίασης των όρων αυτών. Η αρμοδιότητα για τη χορήγηση της αναστολής ανήκει στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Επειδή, ωστόσο, πολλές φορές δεν είναι εφικτό να συνεδριάσει αμέσως το δικαστήριο, παρέχεται στον εισαγγελέα η δυνατότητα να αναστείλει την εκτέλεση της ποινής προσωρινά, έως ότου εκδοθεί απόφαση του δικαστηρίου επί της αίτησης αναστολής εκτέ-λεσης. Η αναστολή αυτή αφορά τόσο την οριστική, όσο και την τελεσίδικη ή αμετάκλητη απόφαση.

Μία καινοτομία στην ισχύουσα νομοθεσία είναι ότι προβλέπεται για πρώτη φο-ρά η δυνατότητα αναστολής της εκτέλεσης της επιβληθείσας χρηματικής ποι-νής ή - εφόσον αυτή έχει ήδη βεβαιωθεί στο δημόσιο ταμείο - της αναστολής των μέτρων αναγκαστικής είσπραξης του σχετικού ποσού ή της επιβάρυνσής του με τόκους ή με προσαυξήσεις. Η προσθήκη αυτή κρίθηκε αναγκαία επει-δή έχει παρατηρηθεί ότι η εκτέλεση της χρηματικής ποινής, με τη βεβαίωσή της, και η συνακόλουθη επιβάρυνση του εξαρτημένου που παρακολουθεί πρό-γραμμα απεξάρτησης με χρέη προς το Δημόσιο (τα οποία είναι πολλές φορές δυσβάστακτα) αποτελεί τροχοπέδη στην ομαλή εξέλιξη της θεραπευτικής δια-δικασίας, καθώς δυσχεραίνει ιδιαίτερα την κοινωνική επανένταξη του αποθε-ραπευομένου²³². Μετά από αίτηση του καταδικασθέντος, της αναστολής επι-μελείται ο αρμόδιος εισαγγελέας εκτέλεσης ποινών του δικαστηρίου που εξέ-δωσε την περί αναστολής απόφαση ή - σε περίπτωση που δεν εξεδόθη τέτοια απόφαση - ο αρμόδιος εισαγγελέας εκτέλεσης ποινών του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση η οποία επέβαλε τη χρηματική ποινή και τα έξοδα, ενη-μερώνοντας τον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.²³³.

231. Ισχύουν και εδώ οι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στην υποσημ. 227.

232. Επίσης, για τον ίδιο λόγο προβλέπεται για πρώτη φορά ότι, ακόμη και εάν έχει γίνει βεβαίωση της χρηματικής ποινής και των εξόδων, με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., αναστέλλεται υποχρεωτικά η λήψη κάθε δυσμενούς ατομικού μέτρου και κάθε μέτρου αναγκαστικής είσπραξης της συναφούς οφειλής καθώς και τυχόν τό-κοι ή προσαυξήσεις του βεβαιωθέντος ποσού.

233. Εάν η αναστολή ανακληθεί, ο εισαγγελέας εκτέλεσης ποινών ενημερώνει σχετικά τον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. Στην περίπτωση αυτήν η αναστολή των δυσμενών

Σε δράστη που κατηγορείται για τα προαναφερθέντα εγκλήματα²³⁴, και απέκτησε την έξη της χρήσης ναρκωτικών ουσιών, την οποία δεν μπορεί να αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις, εφόσον έχει ενταχθεί σε θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης αναγνωρισμένου οργανισμού, χορηγείται, αν χρειάζεται, αναβολή στράτευσης, η οποία διακόπτεται ύστερα από γραπτή βεβαίωση του διευθυντή του θεραπευτικού προγράμματος ότι ολοκληρώθηκε ή διακόπηκε η θεραπευτική αγωγή²³⁵. Επίσης δεν επιτρέπεται η σύλληψη και παραπομπή σε δίκη για λιποταξία και τα συναφή προς αυτήν εγκλήματα, καθώς και για τα λοιπά εγκλήματα κατά της στρατιωτικής υποχρέωσης του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

Η συμμετοχή του επίσης σε θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης αποτελεί υποχρεωτικό λόγο αναβολής της δίκης. Το αίτημα του κατηγορουμένου για αναβολή της δίκης λόγω συμμετοχής του σε θεραπευτικό πρόγραμμα εκτός καταστημάτων κράτησης έχει μάλιστα τη συχνότερη εφαρμογή στην πράξη. Με τη ρύθμιση αυτήν επιδιώκεται η απρόσκοπτη συνέχιση της θεραπείας, στο μέτρο που ο κατηγορούμενος υποβάλλεται σε θεραπευτική αγωγή εγκεκριμένου κατά νόμο θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης.

Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος αναστέλλεται η παραγραφή οποιουδήποτε εγκλήματος του θεραπευομένου. Η αναστολή της παραγραφής κατά τη διάρκεια της θεραπευτικής αγωγής συνδυάζεται επιπλέον με την επιμήκυνση των χρονικών περιορισμών της αναστολής κατά τρία έτη²³⁶, χρόνο επαρκή για την ολοκλήρωση ενός προγράμματος απεξάρτησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποτρέπεται το ενδεχόμενο απόρριψης του αιτήματος αναβολής του θεραπευομένου, λόγω προσέγγισης των χρονικών ορίων της παραγραφής, και εκδίκασης της υπόθεσης πριν την ολοκλήρωση του προγράμματος απεξάρτησης.

ατομικών μέτρων και των μέτρων αναγκαστικής είσπραξης της συναφούς οφειλής ανακαλείται και συνεχίζονται η τοκογονία ή οι προσαυξήσεις του βεβαιωθέντος ποσού.

234. Ισχύουν και εδώ οι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στην υποσημ. 227.

235. Το ίδιο προβλέπεται και στην περίπτωση ανυποταξίας.

236. Σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα, η αναστολή δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από πέντε χρόνια για τα κακουργήματα, τρία χρόνια για τα πλημμελήματα και ένα χρόνο για τα πταίσματα. Με την εξαίρεση η οποία προβλέπεται για τα εξαρτημένα άτομα, τα διαστήματα μετατρέπονται αντίστοιχα σε οκτώ, έξι και τέσσερα χρόνια.

γ. Έννομες συνέπειες της ολοκλήρωσης θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης εκτός σωφρονιστικών καταστημάτων²³⁷

Κατά παρέκκλιση των όρων του Ποινικού Κώδικα, προβλέπεται η υποχρεωτική αναστολή εκτέλεσης της ποινής, αν κάποιος ολοκλήρωσε με επιτυχία θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης - που πιστοποιείται εγγράφως από τον επιστημονικό διευθυντή του οικείου προγράμματος - εφόσον καταδικαστεί για εγκλήματα²³⁸ που σχετίζονται με την εξάρτησή του τα οποία τελέστηκαν πριν την εισαγωγή του στο θεραπευτικό πρόγραμμα.

Η αναστολή ανακαλείται μόνο εφόσον δεν τηρηθούν οι όροι που ορίζει η απόφαση. Εάν η αναστολή δεν ανακληθεί, η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί.

Η εκτέλεση της ποινής αναστέλλεται υποχρεωτικά για ορισμένο χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να είναι κατώτερο από 3 και ανώτερο από 6 χρόνια, υπό τους οριζόμενους από το δικαστήριο όρους, οι οποίοι πρέπει να σχετίζονται με τη διαπίστωση της διατήρησης της απεξάρτησης. Δικαιολογητική βάση της ρύθμισης αυτής αποτελεί η αναγνώριση της προσπάθειας για απεξάρτηση και το γεγονός ότι δεν συνάδει προς αυτήν ο εγκλεισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα. Και στην περίπτωση αυτήν, η αναστολή χορηγείται αδιακρίτως επί οριστικών, τελεσίδικων ή αμετάκλητων αποφάσεων. Όσοι έχουν ήδη καταδικαστεί μπορούν να υποβάλουν σχετική αίτηση αναστολής στο δικαστήριο που εξέδωσε την οριστική, τελεσίδικη ή αμετάκλητη απόφαση.

Για πρώτη φορά προβλέπεται επίσης ότι αναστέλλεται και η εκτέλεση χρηματικών ποινών στα άτομα εκείνα που ολοκληρώνουν επιτυχώς πρόγραμμα απεξάρτησης. Η προσθήκη αυτή κρίθηκε αναγκαία, επειδή πολλές φορές έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο να δυσκολεύεται εξαιρετικά η επαγγελματική αποκατάσταση και η προσωπική, κοινωνική και οικογενειακή ζωή των ανθρώπων αυτών εξαιτίας των συχνά δυσβάστακτων οφειλών τους προς το Δημόσιο, λόγω χρηματικών ποινών και δικαστικών εξόδων, γεγονός που ακυρώνει στην πράξη τα αποτελέσματα της επιτυχούς θεραπευτικής διαδικασίας. Για τον ίδιο λόγο προβλέπεται για πρώτη φορά ότι, ακόμη και εάν έχει γίνει βεβαίωση της χρηματικής ποινής και των εξόδων, με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., αναστέλλεται υποχρεωτικά η λήψη κάθε δυσμενούς ατομικού μέτρου και κάθε μέτρου αναγκαστικής είσπραξης της συναφούς οφειλής ως και

237. Άρθρο 33 Ν 4139/2013.

238. Ισχύουν και εδώ οι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στην υποσημ. 227.

κάθε τυχόν τοκογονία ή προσαύξηση του βεβαιωθέντος ποσού. Η αναστολή των μέτρων αυτών συνδέεται με την τήρηση των όρων της αναστολής εκτέλεσης της ποινής. Μάλιστα, στην περίπτωση που ο χρόνος δοκιμασίας παρέλθει επιτυχώς, η οφειλή διαγράφεται οριστικά.

Με βασικό στόχο την ειδική πρόληψη και το μη στιγματισμό του απεξαρτημένου ατόμου, προβλέπεται ότι μετά την ολοκλήρωση του θεραπευτικού προγράμματος που πιστοποιείται εγγράφως από τον επιστημονικό διευθυντή του οικείου προγράμματος, ο αρμόδιος εισαγγελέας ζητά από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών να μην εγγράφονται σε απόσπασμα ή αντίγραφο φύλλου Ποινικού Μητρώου (εκτός από εκείνα που προορίζονται αποκλειστικώς για χρήση του δικαστηρίου) αποφάσεις ή βουλεύματα για εγκλήματα σχετικά με τα ναρκωτικά²³⁹.

Τέλος, η επιτυχής ολοκλήρωση του εγκεκριμένου θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης αναγνωρίζεται υποχρεωτικά ως ελαφρυντική περίπτωση κατά την επιμέτρηση της ποινής σε όλα τα εγκλήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά²⁴⁰, ως αντιστάθμισμα της σοβαρής και επιτυχούς προσπάθειας που οδήγησε στην απεξάρτηση. Περαιτέρω προβλέπεται ότι η επιτυχής ολοκλήρωση του εγκεκριμένου θεραπευτικού προγράμματος απεξάρτησης μπορεί δυνητικά να αναγνωρίζεται ως ελαφρυντική περίπτωση για κάθε έγκλημα.

Όποιος έχει βεβαίωση ολοκλήρωσης προγράμματος απεξάρτησης εγκεκριμένου οργανισμού θεωρείται ότι κατά την εισαγωγή του για θεραπεία και τουλάχιστον πέντε έτη από αυτήν είχε αποκτήσει την έξη της χρήσης ναρκωτικών ουσιών²⁴¹.

Στοιχειοθετείται δηλαδή το τεκμήριο για όλους όσους έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης ότι ήσαν εξαρτημένοι κατά την εισαγωγή τους σε αυτό και είχαν αποκτήσει την έξη της χρήσης ναρκωτικών ουσιών κατά το προγενέστερο χρονικό διάστημα από την εισαγωγή. Θεωρείται, δηλαδή, ότι η εξάρτηση προϋπήρχε τουλάχιστον για πέντε χρόνια, δεδομένου ότι η διαδικασία της εξάρτησης προϋποθέτει λογικά μία μακρόχρονη εξακολούθηση της εν λόγω συμπεριφοράς²⁴².

239. Ισχύουν και εδώ οι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στην υποσημ. 227.

240. Βλ. αυτά που αναφέρονται στα άρθρα 31 και 32 του Ν 4139/2013.

241. Άρθρο 33 παρ. 2 Ν 4139/2013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 παρ. 5 Ν 4322/2015.

242. Σύμφωνα με την *Αιτιολογική Έκθεση* στο σχέδιο νόμου «Μεταρρυθμίσεις ποινικών διατάξεων, κατάργηση των καταστημάτων κράτησης Γ' τύπου και άλλες διατάξεις» (σελ. 5), διότι από τη διατύπωση του άρθρου του νόμου δεν καθίσταται απολύτως σαφές.

ISBN: 978-960-562-518-4

15657